

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A DEBRECZENI BALOLDALI PÁRT KOZLÖNYE.

Megjelen hetenként ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

KÖZGAZDASÁG.

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

1873. márc. 11. A mai nap...

Előfizetési árak: Helyben és postán kálvde. Egy évre 10 ft. — kr. 1/2, évre 2 & 80 kr.

Jámor óhajtasok.

Oly országban, mely körülbelül 20 évi önkény járna alatt nyögött — mint Magyarország. — ha a nemzet szabad lélekzetét vehetett, nem az lett volna első teendője, hogy más adó s a g a i t könyvemlően magára vállalja. Hanem magát rendbeszedve, előre ki kellett volna jelölni a jövő felé vezető utrendet, a „mikép” és „mikor” kívánalmi szerint.

De a mi bölcsünk azon kezdtek előszőr, hogy Osztrák-Magyarországot adóskottak, másodsor, hogy Ausztria adósságainak oly tetemes részét átvállalták, amivel, mint a következők bizonyítja, éppen meg nem bírkozhattak.

Azt hitték ama bölcsök, — kikben nem volt elég bátorság, hogy saját nemzetük jólétét érkeiből induljanak ki, akik nem bírtak a valódi nemzeti önérték tulajdonával. — s akik némely körök által még ma is bálványoztatnak, de a kiknek tehetetlenségét és államférfini képtelenségét az igazságos történelem egykor illendően méltatni fogja, — azt hitték, hogy az alkotmányosság iránti hajlamot mutató kényuralom csupán kegyelből hozta az áldozatot, miszerint a kényelmes utairól letérendő vala. —

Pedig jól tudhattak volna, hogy a kényuralom telhetetlen, s ha mégis letér szarnoki utáról, léte forog kockán s csak is azt akarja, mert kénytelen — biztosítani.

A nagy bölcsök, kik megjedtek a nagy világosságtól, nem tudták felhasználni a jó alkalmat; hanem engedték magokat megfogatni a lépén, mit az önkényuralom tényezői rájuk kivetettek. Ama nyomoru felgöngyöl, mint terrásból ered Magyarország mai szerencsétlensége, hogy azok, kik a nemzet élére, mint vezetőket állítottak, mindent oda ígértek a kegyelemmorzsáért, holott mindent nyerhetek volna a nemzet javára, ha okosan felhasználják vala az ajánkozó alkalmat.

Mert a kényuralom több nem vala tartalom Ausztria részéről a villafrankai béke és a közigazgatási kudarcok után. De ezt árterti államférfiúi bölcsesség kellett volna s a bátorságnak oly neme, aminő — fájdalom! — a vezérletet árvit egynekben teljesen hiányzott!

Innen származott minden szerencsétlenségünk, mely a tönkrement örvényébe terelte a nemzetet! És még, amellott, hogy milliókból álló adósságokot zúdítottak az országra, e roppant teherrel elkezdték a fényűzési politikát, mint valamely megállapodott, szellemileg és anyagilag megzimosodott nagy nemzet.

Ezrekre menő hivatalsergeket állítottak a kormányfőiek magok köré, hogy az átvállalt adósságok mellett az ország jövődelmei annál bizonyosabban fölemészthessenek!

Pedig elég lett volna szerényen megkezdeni a hivatali működést, negyedrészerővel a személyek számát illetőleg, de fizeszer nagyobb erélyvel az alkalmazott hivatalnokok képességét tekintve.

Amellett a nagyurat adták azon kegyeletos politikával, hogy a haza elleni is zsiros nyugdíjakban részesítették, míg a hazáért vértetektől az elismerést is elvonták.

Aztán nyakra-főre osztogatták az öszhangzó tervezet nélkül kezdeményezett vasutakra az állambiztosítók; ami milliókra menő veszteségeket okozott. Hogy betetőzzék műveiket, a törvényhatóságoktól elvonták az önkormányzatot, s a bírósági hálózat felállításával, — holott a királyi és más népesebb városok a szűkeghez képest állandósítandó s élethossziglan választandó bírák fizetését fedezni hajlandók lettek volna, — ismét milliókat dobtak áldozatul szűkség nélkül.

Előttök a rideg pártkinteték s a külső fényűzés volt minden. A társadalmi érdekek és a közművelődési tekintetek másodrendűeké váltak, mikre, szerintök, pazarlás lett volna költsézni.

A béke idején is túlságos számban fenntartott hadsereg, pénzügyileg és nemzetgazdászati szempontból roppant veszteségeket idézett és idéz elő; míg az oktatás, a nevelés és az erkölcsi jellem megszilárdítására alig jutott néhány fillér. — Ez irány a mi kormányunk eljárásának utmutatója 6 éven keresztül.

Semmi sem kívánatosabb, mint az, hogy éppen ellenkező politikát kövessen a magyar kormány. Meddig tartozik még ez a jámbor óhajtasok közé: nem lehet eléggé bizonyosan megmondani.

De a telephár végre kicsordul, ha újra töltnek rá. A nemzet türelme is kifogy; ha luzamosan kísértik. Azt hisszük, hogy a pohár már csordultig áll. S ha töltnek rá: a jámbor óhajtasok teljesíteni fognak.

A jelek legalább a jövő hajnalának diadalát sejtetik. Jobb ha ma jön az, mint holnap. A nemzet igazi magyar kormány után méltán sohajtoz!

Miniszterváltozaskor mindig híre jár, hogy több főispán lemond állásáról. Regisztráljuk és szárnyaló hirt most is, anélkül, hogy feltételek közöttök csak egyet is.

Kormányunktól az osztrák kormány az írói s művészi tulajdonjog reformja érdekében a következő kérdésekre kér feleletet: Milyen törvények állnak len itt az írói s művészi tulajdonjog oltalmára? Hajlandó-e törvényhozás új reformokat hozni? A frankfurti volt német szövetséggyűlés által 1863-ban kiküldött bizottság e tárgy javaslatát az íly reformokhoz alkalmas s elfogadható alapnak tartja-e?

A pénzügyminisztérium kimutatása szerint mult febr. hó végén 2.135.800 forintnyi m. kir. kamatozott pénztári jegy maradt Magyarországon forgalomban.

delmében meg nem tartja. — Ugyanis a nyakkötők viselésében a nagy mérvű eldéréseket tapasztaltam, továbbá észrevettem, hogy arra nem jogosított tisztek sarkantyut hordanak és hogy továbbá egyenlő felül pipereket is fittogtatja; — ezen eltéréseket, valamint a túlságos hosszúságú hajzatot, mint szabályellenest beszűntetni kívánom. Végre pedig a s a k állt illetőleg megjegyzem, hogy annak hordása olykor értelmezendő, hogy a tiszt csak vagy telj, vagy állon kiborított, vagy csak bajusz viselésére jogosított, mit a tetteleg állományu tiszt utraknál szigoruan megartva látni kívánok. Kötelességemnek tartottam erre a tiszt urakat figyelmeztetni, mert meggyőződésem, miszerint a fegyelmel szigorú fenntartásának tényszerű, mindenek előtt a szabályok feltétlen érvényben tartása, és én ennek folytán a legkisebb eltérést, ennek bármelyikétől is, eltérni nem fogok. Budán, febr. 11-én.

A magyar fémhányaszt érdekében a kormány szakfőnök által készített emlékiratban figyelmeztetik a fémhányaszt elhanyagolásának káros voltára.

Podmaniczki Frigyes b. kinevezését a fővárosi közmunkatanács alelnökévé a tegnapi hiv. lap közli. Podmaniczki beteljesedett, hogy a ki megter (a kormánypártból) üdvözül. (Érted: hivatalt nyer.)

Postai reform. A német szöveg a postai utmutatókról elmarad, a mint a nemzet már régen követeli is. A föl- a stádó vévények szép sima fehér papíron, az eddigieknél kisebb alakban fognak megjelenni; felirat: „magyar kir. posta” lesz.

A nemzeti színház intendánsának, b. Orczy Bódognak lemondása elfogadott.

Jogügyi illetékek. A pénzügyminisztérium költségvetésében a fentebbi czímen egy tétel fordul elő, melyen a „tisztelt ház” gyorsabban készült haladt, mint a hogy ez megérdemelte volna.

Jogilletékek és díjak költségeire 52,675 ft szavazatot meg. A díjak 84,800 ftnyi fedezetben vannak előirányozva. Ebben van a rendjelek, ezimek utáni díjak s hirlapi hirdetéseknek a jövedelme, stb.

Honatyáink csak átugrottak a tételen, mintha hallani sem akartak volna efféle dolgokról. Pedig az ellenszék megtette itt is kötelességét. Tiszta Kálmán arra kérte a minisztert, hatna oda, hogy a kinek hiúsága nemesség vagy rendjelek után sovány, jó mag az árt fizessen az állam kincstárának.

Csernátoni pedig azt hangsúlyozta, hogy az előnevezet jól megkellene adoztatni, de a névváltozást ingyen eszközölni. Aláírjuk az utolsó betűg ez eszrevételeket, csak hogy kívánának még ezeket valaminek tenni.

Igenis meg kellene adoztatni Átalak — hiúságot. Ki nemességű vagy rendjele vágyik: az had fizessen büszsén. Ekkor lehet csak a Posner Károly Lajos, a császári királyi mindenféle fajtatának utjai vágni.

törökenni, hogy szellemi termékek minél olcsóbban jussanak a közönség elé. Kötelessége volna a szellemi termékekre nehezedő köteleket levenni, hogy annál hozzáférhetőbbek legyenek azok.

Azonban nem így van. A czimek és rendjelek osztogatására külön minisztérium áll fen — az egyenlőség nagy eszméjének keserű szatirjául.

Ki jól korteskedett az uralkodó párt érdekében: azé a czim és rendjel dícsősége. Ellenben a ki hirlap által a nemesebb eszmék terjesztésére vállalkozott, az nehező adó terhére vonja magára.

Fenáll még most is a hirlapikauczió. Egy ízben már Deák is ellene eszlött, de nem mert ellene — szavazni, bölcs szabadsülvésgből.

A hirlapi hirdetések sántén adó alá jönek, hogy valamiképp az életvilág ne kapjon kedvet a hirlapi hirdetésre, ami rá néve is a legzéselűsből volna.

Czimeket, rendjeleket kaphatunk olcsón. Ez a „tisztelt ház” bölcs többsége mindent így látja a legjobbnak. Bagolyfészekké akarja tenni a hazát, hova a szellemi világosság csak bajjal jut-hat be.

De a fényes tollak megférnek benne szépen! Nyilatkozat. A „Debreczen” szerkesztőjének. — Tisztelt barátom! „Debreczen” mult hetfői számából olvasom, hogy a „Szombati Lapok” egyik cikkében „bizonyítékul” szerepel egy hirlapi polemika, melyről — bevallom — csak a „Debreczen” útján értesültem. A „Debreczen” ama gyanuval él, hogy az ott idézett vidéki lapok „fuziozikéi” a „Szombati Lapok”-éval együtt egy forrásból származtak és hogy a „czafió” példány is e lapok szerkesztőségéből került ki. Ha így volna, sem volna nagy baj; de miután a gyanuunk semmi aljja, légy szives becses lapodon tudomásul venni, hogy a „Szombati Lapok” cikkirója az „Alföld” és „Abauj-kassai közlöny” levelezőjével nem azonos és hogy nekem a „czafió” példány küldéséről semmiféle tudomásom nem volt. A dolog érdemeltérmészetesen e nyilatkozatom nem érintheti. Pesten 1873. márc. 11.

Erdei Bódog, A „Szombati Lapok” szerkesztője. Közöljük e nyilatkozatot megnyugtatóul. Azonban, — hogy mi mit állítottunk, — világosan kitűnik hetfői cikkünk e sorából: E lapot (és a „Szombati Lapokat”) mi is megkapunk, nem a szerkesztőségétől, hanem ismeretlen kézről. (valószínűleg az „Alföld” és „Abauj-kassai közlöny” fuzionális levelezőjétől.) Szerkesztő.

A felekezeti iskolák s a közokt. ügyér. — Tréfort közközt. ügyér febr. 22 ről az egyházi főhatóságokhoz körlevelet intézett, oly békülékeny hangulaton, a melyet ritkán láthatunk eddig.

Nincs terünk az egész körlevelet közleni; azonban felszámoltuk főbb pontjait. A közokt. ügyér tiltakozik azon feltevés ellen, mintha a korháznak erős akarata volna a felekezeti iskolák községiékké változtatni, ha csak azok a törvény kívánalmainak megfelelnek. O abba — mondja — megnyugtást talál, ha a hitfelekezeti népiskolák a hitközségek erején és az egyházi főhatóságok kormányzása alatt a törvény értelmében rendeztetnek és fejlesztetnek ki.

Hirdetési díj: Ötvenéves pénzesért 5 kr. Nagyobb sorozatban, mint azelőtt több ismételt hirdetések, alia szeriat a legolcsóbb árért. Bélyegdíj: minden beigazolásért külön 30 kr. Nyilat-ter-en megjelenő közlemény öt-hasas sorra 10 kr. Név- vagy bérmentesül beküldött kérisrakok nem vételek tekintetbe. — Ugy színtén kérisrakok sem adtak vissza.

el kifejezni azon aggodalmunkat, hogy a törvény betűje — ölni fog. Meghagyja ugyanis Tréfort, hogy a „felekezet” egy teremben legfeljebb 80 tanuló taníthatat.

Itt Debreczenre gondolánk. A debreczeni iskolák egy-egy osztályában 90—100 növendék van. Most már — a törvény értelmében — azt a 10—20 gyermeket kikergeti-onnan a kormány? — vagy építet-e számára külön iskolát, s ellátja-e tanítóval? Erre bajeosan vállalkoznék maga a kormány is. S így illet a felekezettől sem lehet kívánni.

Tegyük meg egy kis hasonlítást. A biharmegyei iskolatanács mult évi jelentése szerint a megye 190 közszédben semmi nemü iskola nem volt.

Nem láttunk egyetlen miniszteri rendeletet sem, mely ezek halaszthatlan felállítását elrendelte volna. Már pedig ahoz nem kell felekezeti vagy községi iskola iránti elfogultság, hogy valaki állásba, miszerint a nemzeti közoktatási ügyére fontosabb és előbb való volna azt a 190 iskolát Biharban felállítani, mint Debreczenben, hol az iskolák oly láb-ban állanak, csak 80 növendékét engedni egy tanteremben.

Vigyázzunk tehát, hogy ne a törvény betűjének, hanem szellemének tegyünk eleget. Erre néve, azt hisszük, minden felekezet kezet fog a kormányval. Végül felkéri Tréfort az egyházi főhatóságokat, hogy e beállott év lefolyása alatt a kormányzatuk alatt álló minden egyes hitközséget megnevezze, jelenték be nála, melyekben fog a törv. értelmében rendezet felekezeti iskola a hitközség, vagy az egyetemes egyház erején fenntartani, és melyek lesznek azon hitközségek, melyeknek iskolái sem a hitközségek, sem az egyetemes egyház erején fenntartani nem fogják.

Világkiállítási irodalom. A világkiállítás a világirodalomra is nagy befolyással bírónak ígérkezik. A hirlapirodalom ép úgy, mint a sajtó egyéb vállalatai képviselése lesznek a kiállításban s gondoskodva van arról is, hogy a világkiállítás tartama alatt minden ismeretben nyelven napi lapok jelenhessenek meg. Csak magyar hirlap szerkesztésére nem akadt eddig vállalkozó, a mi elég szomorú s csak szégyenséj: bizonyítványok sajtó műsereztőlünknek.

Május hónapban asonkivül ily című munka fogja elhagyni a bécsi sajtót: „Kunst und Kunstindustrie auf der Wiener Weltausstellung von 1873.” Szerzője Pecht Fr. kinek „párisi levelei” nagy tetszést s közömbösítést szereztek írójának.

E könyv czéja a világkiállítás vendégeit a művészeti osztály minden egyes darabjával kimerítően megismertetni, s kalauzolni azt a művészetek csarnokáiban. A sokat ígérő mű változatosan lesz szerkesztve, — lesz benne multatott rész is s haszna már csak azért is lesz, mert népséme s műszaki kimutatásokat is hozand.

Mig tehát így egyfelől a világkiállítás látogatott aratja be a világirodalom, s művészet titkaiba, másfelől azoknak is, kik nem mehetnek föl Bécsbe, — érdekes s hiú képet fog nyújtani a világkiállításról.

Beszédek azt is, hogy magyar nyelven is jelenend meg hasontartalmu mű, de reményről csakhamar le kelle tenni, mert a Bécsben állandóan lakó 60,000 magyar közül egy sem akadt, ki e nagyfontosságú vállalatot eléggé méltányolni akarta volna. Így aztán nem lesz csoda, ha majd a világkiállítási összerendezők idegenek azt fogják mondani rólunk, hogy: csakugyan olyanok vagyunk, mint elleneink hirlík. Elég szomorú! De, hát a kormány „nemzeti becsületünk érdekében” nem képes valamit tenni ez ügy körül? Még van idő!

Eladó ház.

1873. márc. 11. A mai nap...

Eladó ház.

1873. márc. 11. A mai nap...

Eladó ház.

1873. márc. 11. A mai nap...

